

ГЕЛОС

Таҳлили гелос ҳамчун маҳсулоти содиротӣ

Номи илмӣ	Prunus avium
Бузургтарин истеҳсолкунандагон	 Чин ИМА
Бузургтарин содиротчиён	 Чили Мексика
Бузургтарин воридотчиён	 Чин Руссия

Мундариҷа

Маълумоти умумӣ	2
Хусусиятҳои афзоиш ва ҳосилдихӣ	2
Навъҳои бештар паҳнгардидаи гелос	2
Назари оморӣ	5
Истеҳсоли гелос дар вилояти Хатлон	5
Нархи гелос дар Тоҷикистон	5
Истеҳсоли гелос дар ҷаҳон	5
Содироти гелос	6
Воридоти гелос	6
Раванди тайёр намудани гелос барои содирот	8
Мухлати ҷамъоварии гелос	8
Нигоҳдории гелос	8
Баста бандӣ	10
Талаботи стандарти ЕЭК ООН FFV-10 барои гелос	12

Маълумоти умумӣ

Гелос намояндаи оилаи садбаргиҳост. Баландии миёнаи ин дарахтон 10 метрро ташкил медиҳад, вале дарахтоне вомехӯранд, ки 30 м баландӣ доранд. Давомнокии умри ин дарахтон қариб як аср аст. Гелос дар чорсолагӣ, баъзан дар панҷсолагӣ ба ҳосил мебарояд.

Пурарзиштарин растани асаловар аст, ки дар моҳҳои апрел – май ба замбурони асал нектар ва дигар маҳсулотхоро медиҳад. Аз як гектар майдони боғзори гелос то 35 кг асал гирифтани мумкин аст. Дарахти гелос ширеши бисёр мебарорад, ки дар саноати бофандагӣ барои коркарди матоъ истифода мегарданд. Гелос худ аз худ гардолудшаванда нест. Барои гардолудшавӣ шинондани 2-3 дарахт лозим аст. Дарахтон то 15 сол истифода мегарданд.

Меваи гелос аз 82% об, 16% карбогидрат, 1% сафеда ва раған (0,2 г дар 100г) дорад. 100 грамм маҳсулот дорои 52 ккал энергия мебошад. Дорои витаминҳои А, В1, В2, С, Е, макроэлементҳо - калий, калсий, магний, микроэлементҳо - оҳан, йод мебошад.

Меваи гелос бо мазаи ширини худ қимат дорад. Меваҳо дар намуди тару тоза ва дар намуди коркардшуда: компот, мурабо, чем, виноӣ мевагӣ истифода мегарданд.

Роҳҳои афзоиши гелос

Ду усули асосии афзоиши растаниҳо мавҷуданд - тухмӣ ва нашествӣ. Ниҳоли гелосро метавон тариқи шинондани донак ва ё тариқи истифодаи қаламча зиёд намуд. Усули дуввум нисбат ба якум бешуҳба як қатор бартариҳо дорад, барои он ки:

- ниҳол тезтар ба самар меояд;
- ниҳоле аз тухмӣ ба даст омада, кафолати нигоҳдории тамоми хусусиятҳои растани модарӣ надорад.

Бо вучуди ин, қаламчакунонӣ низ камбудихо дорад: аз боғбон таҷрибаи муайян ва малакаро талаб мекунад; то решадавонии қаламча нигоҳубини махсусро тақозо дорад. Агар нигоҳубини дуруст набошад, мумкин аст дар соли дуввум қаламча нобуд гардад. Бо роҳи нашествӣ гелос бо ду усул зиёд карда мешавад – решагири муқарарӣ дар замин ё пайванд кардан дар тағпайванди намуди ёбой. Дар ҳолати аввал, боғбон растани худреша, дар дуввум - наvectionҳои пурқувват, ба зимистон тобоварӣ дар тағпайванди дигар дарахтон (гелоси ёбой, олуҷабандак...) пайвандшударо ба даст меорад.

Азбаски эҳтимолияти решагирии бомуваффақияти қаламчаҳо аз 10 - 15% зиёд нест, бояд то ҳадди имкон қаламчаи зиёдтар дар майдон ҷой дода шавад. Мумкин аст қаламчаҳоро дар қатор бо нигоҳ доштани масофа байни қаламчаҳо дар ҳама самт 15-20 см ҷойгир кард. Оғози раванди ташаккули решавай пас аз 3-6 ҳафта шинондани қаламчаҳо рух медиҳад. Вақте ки мугча дар қисмати болои заминии қаламча ба қадкашӣ сар мекунад, хулоса кардан мумкин аст, ки қаламча ба решагири оғоз кардааст.

Гелос зироати серҳосил (ҳосилнокии дарахтони 8-10 сола 50 – 80 кг ва бештар) ва зуд ба ҳосилдароянда (дар соли сеюми шинондани ба ҳосил мебарояд (баъзе наvectionҳо аз соли дуум)) аст. Навъҳои серҳосил аз як дарахт зиёда аз 200 кг мева медиҳанд.

Наvectionҳои қарам

Наvection	Расм	Хусусиятҳои хоси наvection
Ревна		Наvectionи миёнапаз. Миёнақад. Буттамева сурхи торик, андозаи миёна, мудаввар ва каме ҳамвор. Пӯст зич, чилодор. Диллаи мева зич, сурхи дурахшон, боллазату шаҳдбор ва ширин. Ҳосилнокӣ 30 кг/дарахт. Меваҳо дар намуди тару тоза, мураббоҳо ва консервҳои лазиз истифода мегарданд. Сармотобовар (дер гул мекунад), таҳаммулпазир ба интиқол, меваҳо хеле кам мекафанд.

Кавказӣ		Навъи тезпазак, миёнақад. Меваҳо маззаи ширини гуворо доранд, ранги буттамева сурхи баланд. Баҳосилдарой дар соли панҷум; ҳосилнокӣ 60 кг/дарахт, вазни мева 6-6,5 гр. Ба бемориҳои маъмул устувор, нигоҳдориаш дароз, ба интиқол таҳаммулпазир. Таъми мева баъди қорқарди ҳароратӣ ва яхқунонӣ боқи мемонад.
Крупноплодная		Навъи миёнапаз, қадбаланд. Баҳосилдарой аз соли сеюм, ҳосилнокӣ 50 кг/дарахт. Вазни мева 10,0 - 18,0 г, мудаввари васеъ. Пӯст сурхи торик, тунук, вале мустаҳкам. Диллаш сурх, боллазату шаҳодатнок, маззаи хуби ширини ба туршӣ моил, ранги афшура сурхи баланд. Интиқолаш хуб, ҳадафи истифода универсалӣ. Ҳосилдиҳӣ мунтазам, ба сармотобоварӣ баланд, ба касалии монилиоз устувор.
Наполеон		Дерпазак, қадбаланд (6м), ширин. Ҳосили аввал дар 4-5 солағӣ, ҳосилноки 30-70 кг/дарахт. Ба сармотобовар, барои нигоҳдорӣ мувофиқ, таҳаммулпазир ба интиқол, ба касалиҳои замбуруғӣ устувор, устувор ба накафидан ҳатто дар шароити баланд будани намнокӣ.
Ипут		Навъи пешпазак. миёнақад. Вазни меваҳо то 9,7 гр, ранги мева сурхи тираи дилшакл, ҳангоми пурра пухтан қариб сиёҳ. Дилла зичи миёна, боллазату шаҳдбор. Таъмаш ширин. Мева барои истифодаи универсалӣ, ба зимистон ва бемориҳо тобовар аст. Ҳосилбандӣ аз 4-5 солағӣ. Ҳосилнокӣ 50 кг/дарахт.
Италянка		Навъи барвақтӣ. Миёнақад. Вазни мева то 8,0 г, ранги мева сурхи торик, дилшакли мудаввар. Диллаш зич. Таъмаш ширин. Донак аз дилла хуб ҷудо мешавад. Мева барои истифодаи универсалӣ. Ба зимистон ва касалии коккомикоз тобовар. Баъди 4-5 солағӣ ба ҳосил мебарояд. Аз гули худ гардолуд намешавад. Ҳосилнокӣ 80 кг/дарахт.
Кордия		Навъ бо сифатҳои беҳтарини истеъмоли, муқовимат ба интиқол ва ҳосили устувор байни истеҳсолкунандагон талаботи қалон дорад. Нисбатан дертар гул қардан, ҳавфи сармозаниро қам мекунад. Вазни буттамева 8-10 г, пӯсти меваҳо зич, рангаш қариб сиёҳ, диллаш боллазат аст.
Ярославна		Рекордсмен оид ба қанднокӣ - то 14,2%. Дар солҳои пурсамар як дарахт то 60 кг буттамева мебарояд. Меваҳо ҳангоми пухта расиданашон намекафанд ва пас аз ба дараҷаи қамолоти техникӣ расидан, метавонанд, дар давоми ду ҳафтаи дигар дар дарахт боқӣ бимонанд.
Саммит		Тезпазак. Вазни мева 9-10 г, дилшакли васеъ. Пӯст сурхи дурахшон, вақти қомилан пухта расидан сурхи торик, қилдор аст. Дилаш сурхи равшан, боллазату шаҳодатнок ва хеле боллазат аст, донақаш хурд. Меваҳо ба қифидан устувор буда, қобилияти оли интиқолӣ доранд. Сармотобовар, ба касалиҳои замбуруғӣ ва пажмурдашавии бактериявӣ устувор, ҳосилдиҳӣ мунтазам.

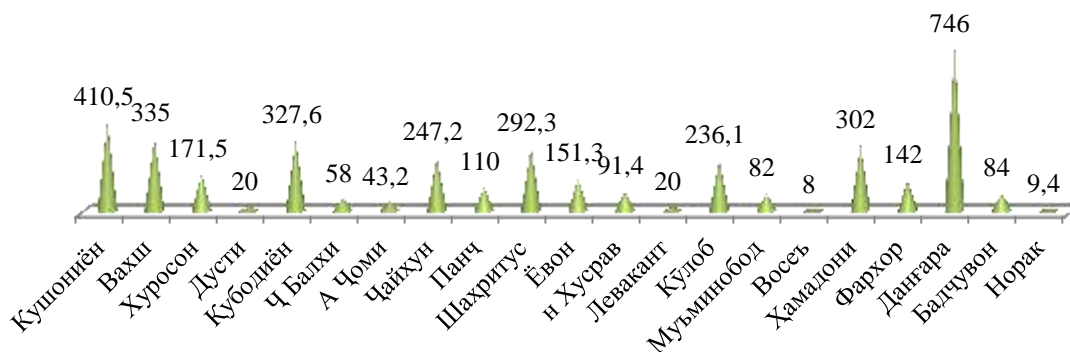
<p>Юлия</p>		<p>Миёнадерпаз. Баландкади зудафзоишёбанда. Вазни меваҳо 5,0 - 6,0 г, мудаввар ё дилшакл, ки аз пахлӯҳояшон каме ҳамворанд. Ранги асосӣ зарди қаймоқӣ бо гулобии сурх. Таъмаш ширини каме бо туршӣ моил. Қобилияти хуби интиқоли дорад. Барои истифодаи универсалӣ. Мевабандӣ аз 4-5 солагӣ. Сармотобовар, ба касалиҳои коккомикоз ва монилиоз хеле тобовар аст.</p>
<p>Россошанская золотая</p>		<p>Миёнадерпаз, миёнақад. Вазни мева 6,0 - 7,0 г, мудаввар ё дилшакл, зарди дурахшон; Диллаш зарди қаймоқӣ, зичии миёна, хеле ширин бо туршии ба назар на он қадар намоён ва маззаи хеле хуши асал дорад. Аз навъҳои болаззаттарини ассортименти ҷаҳонӣ мебошад (баҳогузори меваҳои тару тоза - 5 хол). Ҳосилнокӣ аз ҳисоби миёна баландтар аст. Зимистонгузарониаш хуб аст.</p>

Назари оморӣ

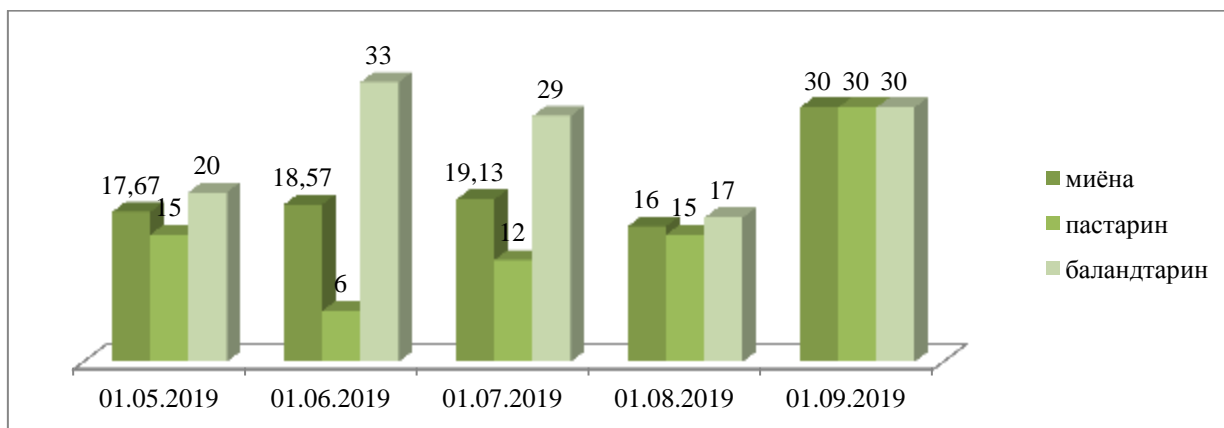
Ҳосили умумии гелос дар вилояти Хатлон, тонна

2019	2020
3887,5	4337

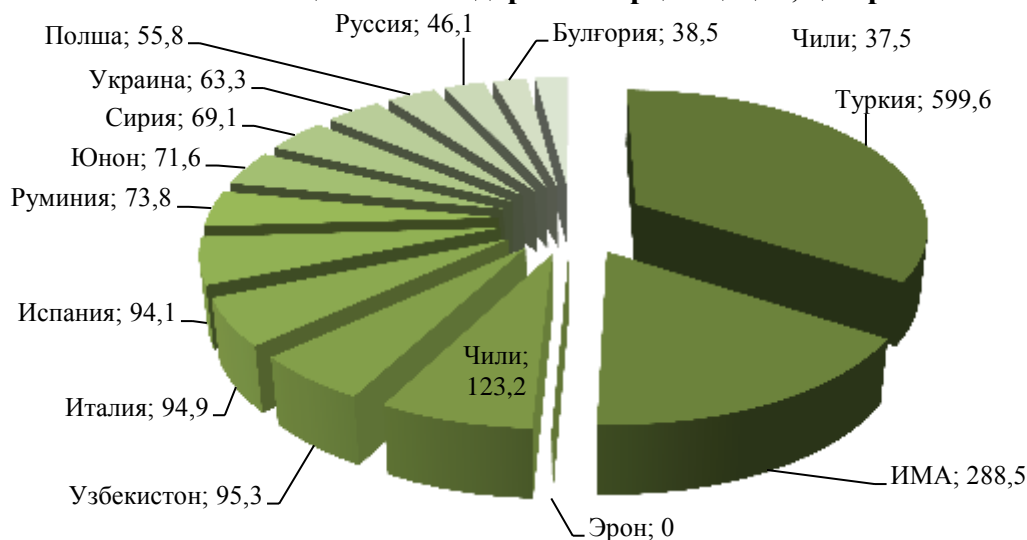
Истеҳсоли гелос дар ноҳияҳои вилояти Хатлон дар соли 2019, т

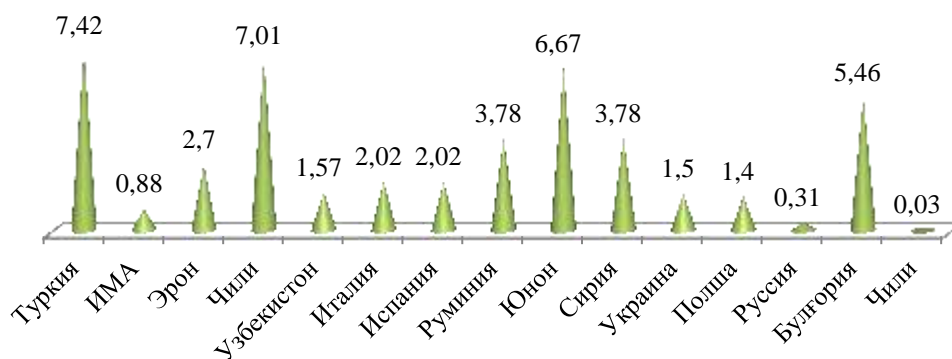
Нархи гелос дар бозорҳои Тоҷикистон дар соли 2019, сомони/кг

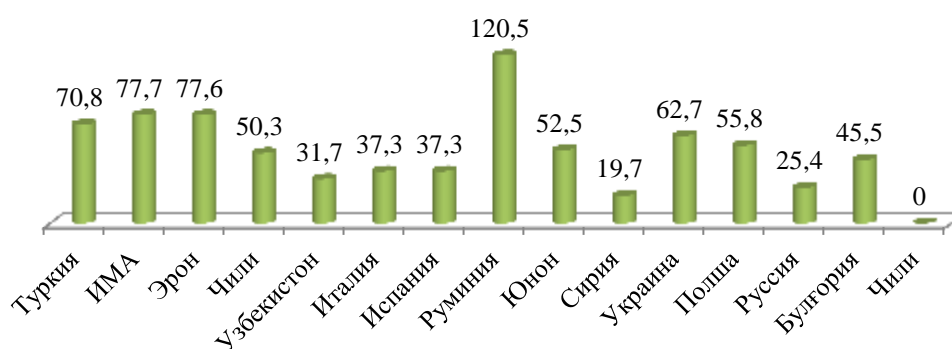
Истеҳсоли гелос дар кишварҳои ҷаҳон, ҳазор т

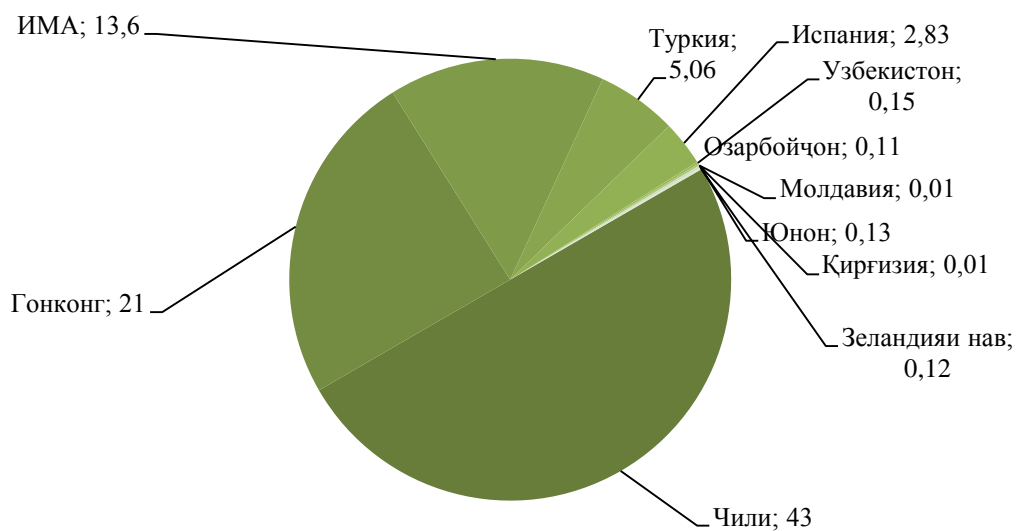
Истеҳсол ба ҳар як нафар аҳоли, кг

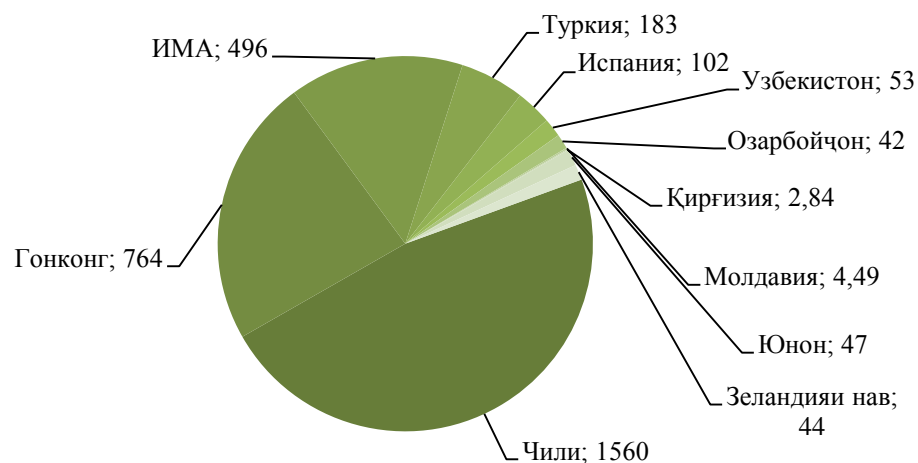
Ҳосилнокии гелос, с/га

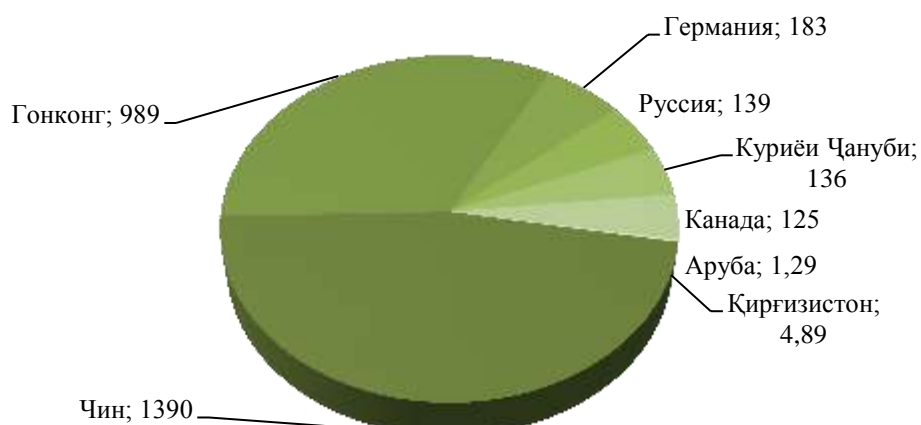
Содироти гелос аз кишварҳои ҷаҳон дар соли 2019, фоиз аз содироти ҷаҳонӣ

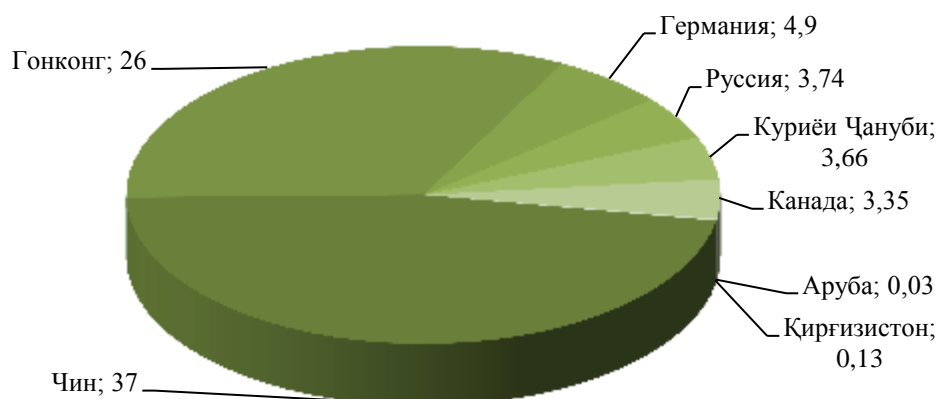
Содироти гелос аз кишварҳои ҷаҳон дар соли 2019, млн. доллар

Воридот гелос ба кишварҳои ҷаҳон дар соли 2019, млн доллар

Саҳми воридот гелос дар кишварҳои ҷаҳондар соли 2019, %

Раванди тайёр намудани гелос барои содирот

Гелосро чи тавр бояд интиҳоб кард?

Дар аввал бояд ба намуди зоҳирии он назар намуд: Думчаи сабз нишони он аст, ки дараҷаи пӯхтарасии мева дар ҳадди муқарарӣ қарор дорад ва дар рӯзҳои наздик чида шудааст. Мева кафидагӣ нест – ҳангоми пӯхтарасӣ намнокии зиёд набуд; Ҳангоми ламс бояд мева чандир бошад; агар мулоим бошад, пас ин гувоҳи он аст, ки мева алақай дуру дароз нигоҳ дошта шудааст. Аз ин гуна мева бӯи хос ва мазза дур мегардад, дар ҳолати аз ҳаму хуб қандаш боқи менамояд; бисёр бад нигоҳ дошта мешавад.

Меваҳо бояд хушк, пурра ва ҷилдор бошанд. Бӯи туршӣ ва пӯсиш набояд дошта бошанд. Агар мева бе думча бошад, вале намуди зоҳириаш муқарарӣ бошад, ягон бадӣ надорад, вале набояд фаромӯш кард, ки меваҳои обдор хеле кам меистанд, ин гуна меваҳоро бояд ҳар чи зудтар мавриди истифода қарор дод.

Нишонаҳои гелоси сифати баланд дошта: *меваҳои андозаи якхела; бо думчаҳои сабз ва ё бе думча; дар ламс чандир ва ҷилдор; сатҳ бе захм ва бе асари пӯсиш; бӯи нафис ва ширин.*

Чамъоварии ҳосили гелос

Ҳосили гелос барои истеъмоли фаврӣ дар давраи камолоти пурра чамъоварӣ мегардад, барои консерваторӣ 3-4 рӯз пештар, вақте ки диллаи мева каме саҳттар аст ва барои интиқолдиҳӣ бошад - 5-7 рӯз пеш аз пухтани пурра чамъоварӣ мегардад. Меваҳоро бо думчааш мечинанд ё бо қайчӣ $\frac{2}{3}$ ҳиссаи дарозии думчаро боқӣ гузошта мебуранд.

Барои масофаҳои дурдаст, гелос дар мошинҳои махсуси мучаҳҳаз дар ҳарорати аз $0-0.5^{\circ}\text{C}$ интиқол дода мешавад, ин имкон медиҳад, ки сифати меваҳо то ду ҳафта нигоҳ дошта шаванд. Ҳангоми чамъоварии гелос қуттиҳои чӯбин ё пластикии хурд истифода мешаванд. Истифодаи зарфҳои қулай имкон медиҳад, ки хароҷоти меҳнат коҳиш ёбанд, меваҳо камтар захмдор гарданд, ба онҳо хубтар шамол расад ва бештар нигоҳ дошта шаванд.

Чамъоварии гелос барои нигоҳдорӣ

Гелос вобаста ба навъ мӯҳлати мухталифи нигоҳдорӣ дорад. Баъзе навъҳоро метавон 2-3 рӯз нигоҳ дошт, навъҳои дигарро то як ҳафта дар ҷои хунук нигоҳ доштан имконият дорад.

Ҳангоми чамъоварии ҳосил бояд якҷанд коидаҳо бояд риоя кард:

- *Навъҳои дерпазак қобилияти хуби нигоҳдорӣ доранд. Мумкин аст, барои нигоҳдорӣ навъҳои пешпазакро низ интиҳоб намуд, вале танҳо он навъҳоеро, ки диллаи зич доранд.*
- *Ҳангоми пухтани мева гелосро сероб қардан нашояд, пӯст аз рутубати зиёдатӣ мекафад.*
- *Ҳосилро субҳ чида бехтар аст. Меваҳои донқдор субҳгоҳон бештар чандиранд.*

Агар гелос ба мақсади нигоҳдорӣ дар яхдон чамъоварӣ гардад, бояд меваҳо танҳо бо думчаашон чида шаванд. Думчаи аз мева қандашуда ба озодшавии афшураи мева мусоидат мекунад. Меваҳои пурра ва зарардида набояд омехта карда шаванд. Дар меваҳо набояд нишонаҳои пӯсиш, кафида, захм бошанд. Агар гелос дар бозор харида шавад, бояд меваҳои чандир интиҳоб карда шаванд. Онҳо набояд доғҳои равшан дошта бошанд. Ин аз оғози раванди вайроншавӣ шаҳодат медиҳад. Барои он ки гелосҳои харидашуда дарозтар нигоҳ дошта шаванд, бояд меваҳои думчаи тозаӣ сабздошта, интиҳоб карда шаванд. Думчаи чубгашта, ранги хокистарӣ гирифта аз он шаҳодат медиҳад, ки меваҳо барвақт чида шудаанд ва алақай барои нигоҳдорӣ номувофиқанд.

Нигоҳдории гелос

Гелос маҳсулоти зуд вайроншаванда аст, аз ин рӯ, дар ҳар сурат, ҳатто дар ҳарорати хунук, он аз 1 ҳафта зиёд нахоҳад монд. Мӯҳлатро бо якҷанд роҳ дароз қардан мумкин аст:

- *Ях қардани буттамева.*
- *Хушк қардан.*
- *консерваторӣ.*
- *Нигоҳдории муваққатӣ дар яхдон.*

Мева бояд дар марҳилаи камолоти муқарарӣ – на аз ҳад зиёд пӯхтарасида, вале барои истеъмом омода будан, чамъоварӣ гардад. Барои бехтар нигоҳ доштани гелос, онро аз думчааш ҷудо намекунанд. Меваҳоро намерпартоянд, балки бодикқат дар зарф ҷой медиҳанд. Агар дар иншоот

харорат дар худуди 0...+4°C нигоҳ дошта шавад, пас мӯҳлати нигоҳдорино то 2 ҳафта зиёд кардан мумкин аст.

Усулҳои нигоҳдори гелос

Усул	Расм	Тафсиф
дар сармодон		<p>Барои нигоҳдорӣ дар сармодон танҳо навъҳои дерпазӣ гелос мувофиқанд. Дилла бояд мустаҳкам бошад. Пеш аз яхкунонӣ, меваҳоро шушта, думчаҳои меvaro ҷудо кардан лозим аст. Меваҳои тоза бояд паҳн карда шуда ва бо латта мулоим тар карда шаванд. Буттамева бояд комилан хушк бошад. Ҳангоми ин усул зарфҳои пластикӣ ё ҳалтаҳои ҳавонагӯзар лозим аст, махсусан барои яхкунонии дарозмуддат. Ҳалтаҳои полиэтиленӣ оддӣ кор намеоянд, зеро онҳо ҳаргуна бӯии берунаро ба худ мегирад; Ҳангоми яхкунонӣ, дар буттамева тамоми витаминҳо нигоҳ дошта мешаванд.</p>
дар яхдон		<p>Гелосро пеш аз ба яхдон гузоштан, агар тар бошад, бояд хушк карда шавад. Меваҳоро шустан мумкин нест. Ин мӯҳлати нигоҳдори онҳоро кӯтоҳ мекунад. Буттамеваҳои вайроншуда, пӯсида ва ё ба таври механикӣ зарардида набояд бо меваҳои яклухт якҷоя карда шаванд. Гелосро бояд дар зарфҳои пластикӣ ва ё шишагин ҷой дода, дар қисмати поёни яхдон гузошт. Зарф бояд герметикӣ маҳкам карда шавад. Ҳарорати беҳтарин барои нигоҳдорӣ аз 0 то +2 дараҷа аст.</p>
хушк карда		<p>Барои ин танӯр ё хушккунаки барқӣ лозим аст. Аввал бояд буттамева ҷудо, шӯста сипас хушк карда шаванд. Метавон дوناҳоро берун кард. Пас аз коркард, меваҳоро дар варакаи нонпазӣ паҳн кунед ва дар танӯре, ки пешакӣ гарм карда мешавад, гузоред. Ҳарорат бояд на бештар аз 50 дараҷа бошад, вагарна буттамева хушк намешавад, балки мепазад. Пас аз 2 соат ҳароратро ба 75 дараҷа расонидан мумкин аст. Меваҳои хушкӣ тайёр набояд шарбат бароранд ё ба якдигар часпанд.</p>
консервакунӣ		<p>Барои коркарди ҳароратӣ, интиҳоби навъҳои зичии дерпази гелос афзалтар аст. Буттамева ҳангоми пухтупаз шакли худро гум намекунад. Ҳар гуна навъ барои мураббо мувофиқ аст. Компотҳои гелос таъми бой доранд. Истифодаи навъҳо, ки ранги сурхи торик ва маззаи туршии барҷаста доранд, матлуб аст. Зиёда аз як сол нигоҳ доштани гелоси консервашуда номатлуб аст. Ҳангоми тайёр намудани компотҳои гелосӣ ба банка илова намудани олуҷабандак хуб аст. Мазза ва ранг бештар зоҳир хоҳад шуд.</p>
фазои танзимшаванда		<p>Камераҳои нигоҳдорӣ бояд чунон мустаҳкам бошанд, ки ҳавонагӯзарониро дар муҳити афзоианда газӣ таъмин карда тавонанд, бо ин мақсад маводҳои махсус дар сохтмонӣ болопӯши камераҳо ва дарҳои махсуси герметикӣ истифода мешаванд. Барои ташкили фазои танзимшаванда дар камераҳо, генератори нитроген, адсорберҳои CO₂, SO₂, конвенерҳои этилен ва дигар дастгоҳҳои махсус истифода мегарданд.</p>

<p>тичоратӣ</p>		<p>Барои нигоҳдории тичорӣ дастгоҳҳои махсус мавҷуданд. Талабот барои муқаррар кардани речаи ҳарорат ва интиҳоби зарфҳо ба назар гирифта мешаванд. Ҳарорати ҳаво набояд аз +2°C дараҷа баланд бошад. Анбори тичоратӣ барои нигоҳдории гелос дар тули 20-30 рӯз пешбинӣ шудааст. 1. Қуттиҳои чӯбӣ бо буттамева пур карда шуда, бо ҳалтаҳои махсуси полиэтиленӣ, ки тибқи талаботи махсус сохта шудаанд, пӯшонида мешаванд. 2. Қуттиҳои картонӣ гелосро хангоми интиқол хуб нигоҳ медоранд.</p>
<p>Технология Xtend</p>		<p>Маркази махсуси бастабандиро барои тез хӯнук намудан ва бастабанди кардани сабзавоту меваҳо. Вобаста аз намуд ва миқдори маҳсулот, марказҳои бастабандӣ метавонанд аз рӯи масоҳат, маҷмӯи пурраи таҷҳизоти иқтидорҳои гуногун ва технологияи гуногуни хунуккунӣ (обӣ ё ҳавоӣ) фарқ кунанд. Маркази бастабандандӣ барои коркарди (бастабанди дар асоси Xtend технология) ҳаҷми калони маҳсулоти саноатӣ (40 -60 тонн ва зиёда аз он дар як рӯз) зарур аст. Чойгиршавии ин марказ дар наздикии мавзеъи истеҳсоли ниҳоят муҳим аст, то ин ки вақти пас аз чамъоварӣ ва то оғози бастабандии он набештар аз 5-6 соат бошад. Маркази бастабандии стандартӣ аз шӯъбаи хунуккунӣ; Мувофиқи сифат ба навъҳо ҷудокунии пеш аз бастабандӣ; ҳамлу нақли салоҳиятдори маҳсулот аз марказ ба ҷои фурӯши иборат аст. Нигоҳдории ҳарорат дар ҳудуди -1 – 0°C тавсия шудааст, ки дар ин шароит меваро дар намуди тару тозагии асли то 30-60 рӯз нигоҳ доштан имконият дорад.</p>

Гелоси тару тозаро бо истифодаи қоғаз нигоҳдорӣ кардан мумкин аст. Буттамеваи хушкӣ думчадорро дар ҳалтаҳои қоғазӣ рехта, боляшро печонида, дар қисмати поёни яхдон мегузоранд. Ба ин восита метавон меваҳоро якҷанл рӯз тару тоза нигоҳ дошт.

Нигоҳдории гелос бо себу банан тавсия дода намешавад. Ин меваҳо этилен хориҷ мекунанд, ки ин боиси ҷараёни пӯхтарасиро метезонад.

Бастабандӣ

Дастгоҳ барои бастабандӣ

Борҷома барои истифодаи зуд

барои нигоҳдорӣ

расфасовка

Интиқоли гелос

Гелосҳои тару тоза бояд ба навъҳо ҷудо карда шаванд ва сифати мева ба талаботҳои стандартӣ ва мушаххасоти мавҷуда мувофиқат намоянд. Зарфҳо бояд хушк, тоза, дуруст, бе бӯйи бегона бошад ва таъмини бехатарии маҳсулотро, ҳам ҳангоми интиқол ва ҳам ҳангоми нигоҳдорӣ, таъмин карда тавонанд. Оид ба нуқсон ё номувофиқатӣ ба стандарт санад тартиб дода мешавад. Гелосро дар дараҷаи камлои техникӣ интиқол дода мешавад. Вай бояд тару тоза, бутун, аз ҳашаротҳо ва касалиҳо зарарнадида, тоза, аз ҳад зиёд пӯхтанарасида, бе захмҳои механикӣ ва бе аломатҳои сӯзиш аз офтоб бошад.

Инчунин барои интиқол маҷмӯи ҳуҷҷатҳои интиқолӣ, сертификати карантинӣ ва сертификати сифат лозим аст.

Ҳангоми пешниҳоди молҳои тезвайроншаванда барои интиқол, ирсолкунанда ҳуҷҷатҳои зеринро тайёр мекунад:

- *шаҳодатнома дар бораи сифати гелос бо имзо ва муҳри ирсолкунанда;*
- *Сертификати сифати гелос, ки дар пойгоҳҳои боркунӣ яқлухт, ки бо сохтори санҷиши сифат қарордод доранд, дода мешавад,*
- *борхат;*
- *Изҳороти роҳ (нусхааш дар дар истгоҳи ирсолкунанда боқӣ мемонад).*

Гелос бо намудҳои гуногуни нақлиёт интиқол дода мешавад:
Баҳрӣ; Ҳавоӣ; Роҳи оҳан; автомобилӣ; мултимодалӣ.

Ҳангоми интиқол тавассути қатораҳо, пас аз ҷой додани гелоси тару тоза ба вагонҳои ZB-5 ва гӯзоштани муҳр, дар вагон речаи ҳарорати мувофиқ ($2-5^0\text{C}$) таъмин карда мешавад. Речаи ҳарорати дар тамоми давраи ҳаракат назорат карда мешавад.

Талаботҳои стантарти ба сифати маҳсулот

Барои ворид намудани мол ба ягон кишвар як қатор талаботҳои мавҷуданд, ки бояд ҳатман риоя шаванд. Чунин талаботҳо аз кишвар ба кишвар фарқ мекунанд. Барои мисол, дар ин варақа талаботи минималии ҳангоми воридоти гелос дар асоси талаботҳои стандарти *ЕЭК ООН FFV-13, оид ба фӯруш ва назорати сифати молиши гелос* пешниҳод мегардад.

Муқаррароти ин стандарт ба гелосҳои, ки ба истеъмолкунандагон дар намуди тару тоза пешниҳод карда мешавад дахл дорад;

Талаботи ҳадди аққал

Гелос дар ҳама синфҳо, бо назардошти муқаррароти махсус барои ҳар як синф ва таҳаммулпазирии иҷозатдодашуда, бояд ин тавр бошад:

- солим; набудани думчаи мева нуқсон ҳисобида намешавад, ба шарте ки пӯст захмдор нест ва баромадани афшурда дида намешавад;
- хушсифат; маҳсулоте, ки ба пӯсиш ё бад шудани ҳолат дучор шудааст, ки онро барои истеъмол ношоям мекунад, иҷозат дода намешавад;
- тоза; моддаҳои бегонаи амалан ноаён;
- аз зоҳир тару тоза;
- амалан бидуни ҳашарот;
- амалан бидуни захме, ки зараррасонҳо расонидаанд;
- зич (вобаста ба навъ);
- бе намии аз ҳад зиёди беруна;
- Озод аз ҳар гуна бӯй ва / ё маззаи дигар.

Дараҷаи рушд ва ҳолати меваҳо бояд чунин бошад, ки онҳо тавонанд:

- ба ҳамлу нақл, боркунӣ ва борфарорӣ тоб оранд;
- дар ҳолати қаноатбахш ба манзил расонида шаванд.

Гӯруҳбандӣ

Гелос ба навъҳои дар зер муайяншуда тақсим карда мешавад:

- Гелоси класси "Олӣ" . Гелос аз ин навъҳо бояд дорои сифати олӣ бошад. Онҳо бояд хусусиятҳои хоси намудро дошта бошанд. Набояд нуқсон дошта бошанд, бо истисноии ҳама нуқсонҳои хурди сатҳӣ, ба шарте ки онҳо ба намуди зоҳирӣ, сифат ва мӯҳлати нигоҳдории маҳсулот дар бастабандӣ таъсир нарасонанд.
- Навъи якӯм. Гелоси ин навъҳо бояд хушсифат бошанд. Онҳо бояд молики хусусиятӣ барои ин навъ хос бошанд. Аммо норасогии зерин, ки ба намуди умумии зоҳирӣ, сифат, нигоҳдории маҳсулот дар баста таъсир намерасонанд, таҳаммулпазир аст:
 - норасогии ночиз дар шакл;
 - норасогии ночиз дар ранг.
- Навъи дуюм. Ба ин навъ гелосҳои мансубанд, ки ба навъҳои баландтар дохил карданашон ғайриимкон аст, вале ба талаботҳои муайяни боло ҷавобгуй мебошанд. Норасогии зерин иҷозат дода мешавад, ба шарте ки гелос хусусиятҳои хоси сифат, нигоҳдорӣ ва намуди молики худро нигоҳ доранд:
 - норасогии дар шакл;
 - норасогии дар ранг;
 - тарқишҳои хурд дар сатҳ.

Андозабандӣ

Андоза, мувофиқи қутури максималии буриши кундалангӣ муайян карда мешавад Ҳадди ақал ин андоза бояд:

- 20 мм барои намуди милии "Picota" дар ҳолати навъи олӣ.
- 22 мм барои дигар навъҳо дар ҳолати навъи олӣ.
- 17 мм барои навъҳои 1 ва 2 бошад

Таҳаммулпазирӣ

Дар ҳама марҳилаҳои татбиқ мавҷудияти меваҳои, ки ба талаботҳои сифатӣ ва ё андозавии ба ин ё он синф тааллуқдошта мутобикатнакунанда, таҳаммулпазир аст:

<i>Таҳамулпазирӣ дар сифат:</i>	
Синфи олій	Дар мачмӯъ мавҷудияти 5% меваҳое, ки ба талаботи ин синф ҷавобгӯ нестанд, аммо ба талаботи навъи яқум мувофиқат мекунад, таҳаммулпазир аст. Дар ин ҳудуд, таҳаммулпазир аст, мавҷудияти на бештар аз 0,5% маҳсулоте, ки ба талаботи сифати синфи яқум ҷавобгӯ набошад ва на бештар аз 2% - маҳсулоти кафида ё захм аз ҳашаротҳо дошта бошанд.
Синфи яқум	Мавҷудияти 10% меваҳое, ки ба талаботи ин синф ҷавобгӯ нестанд, вале ба талаботи синфи дуҷум ҷавобгӯ мебошанд, таҳаммулпазир аст. Дар ин ҳудуд, камтар аз 1% аз ҳаҷми умумии онҳо метавонад, меваҳое бошад, ки ба талаботи ҳадди аққали ба синфи дуҷум таалуқдошта ҷавобгӯ набошад ва на бештар аз 4% - маҳсулоти кафида ё захм аз ҳашаротҳо дошта бошанд.
Синфи дуҷум	Дар мачмӯъ, мавҷудияти 10% меваҳое, ки ба талаботи ҳадди аққали ҳоси ин навъ ҷавобгӯй нестанд таҳаммулпазир аст. Дар ин ҳудуд бештар аз 4% аз ҳаҷми умумии он метавонанд, меваҳои аз ҳад зиёд пухта, меваҳои кафида, дорои захми ҳашаротҳо ё маҳсулоти мавриди таназзул қарор дошта бошанд.
<i>Таҳамулпазирӣ дар андоза:</i>	
Барои ҳамаи синфҳо	Дар мачмӯъ мавҷудияти 10% меваҳое, ки аз андозаи муқарари фарқ мекунад, таҳаммулпазир аст.

Намуди молӣ

А. Яқрангӣ

Мӯҳтавои ҳар як баста бояд якхела бошанд ва танҳо аз гелосҳои пайдоиш, навъ ва сифатҳои якхела дошта бошанд. Мева бояд яқрангии кофии андозавӣ дошта бошад. Ғайр аз ин, гелос бояд аз ҷиҳати ранг ва камолот якхела бошанд. Қисми намоёни маҳсулот дар бастабандӣ бояд бо маҳсулоти тамоми борҷома мувофиқат кунад

В. Бастабандӣ

Гелос бояд тавре печонида шаванд, ки нигоҳдории дурусти маҳсулотро таъмин кунад. Маводҳое, ки дар дохили бастабандӣ истифода мешаванд, бояд тоза ва сифатнок бошанд, ки ба маҳсулот аз дохил ё берун зарар нарасонанд. Истифодаи мавод, аз қабилҳои қоғаз ё тамғақоғазҳои мушаххаси тичорат, ба шарте иҷозат дода мешавад, ки сиёҳӣ ва часпандаҳои захролуд барои истифодаи матн ё аломатгузори истифода нашаванд. Часпаҳои алоҳида ба маҳсулот часпонидашуда бояд тавре бошанд, ки осори намоёни ширешро дар маҳсулот нагузоранд ва ба иллатҳои пӯст оварда нарасонанд. Борпеч набояд ягон моддаи бегона дошта бошад.

Тамғагузорӣ

Ба ҳар як баста бояд маълумоти зерин бо ҳуруфи равшан ва нобуднашаванда навишта шуда, дар як тарафи баста дар ҷои намоён ҷой дода шаванд:

А. Муайянкунӣ

Бастубандкунанда ва / ё фиристанда / содиркунанда:

Ном ва суроғи физикӣ (масалан, кӯча / шаҳр / ноҳия / рамзи почтаи кишвар, агар он аз кишвари истеҳсолкунанда фарқ кунад)

В. Хусусияти мол

- «Гелос», агар маҳсулот аз берун дида нашавад.
- «Навъи турш», агар зарур бошад.
- «Гелоси бедона», «Pisota» ё дигар номгуй, агар зарурат бошад.
- Навъ (ихтиёрӣ).

С. Пайдоиши маҳсулот

- Кишвари пайдоиш ва ихтиёрӣ ноҳия ё минтақаи миллии парвариш.

Д. Хусусияти молӣ

- Синф